

Szanowni Państwo!

Cieszę się, że mogę zarekomendować kolejny numer „Przeglądu Bezpieczeństwa Wewnętrznego”. W tym wydaniu wiele uwagi poświęciliśmy działalności różnych formacji mundurowych w Polsce. Nasi autorzy piszą m.in. o ratownictwie specjalistycznym w Państwowej Straży Pożarnej, zagadnieniach związanych z polityką kadrową w Straży Granicznej i Siłach Zbrojnych RP, jak również o trudnych doświadczeniach żołnierzy i funkcjonariuszy chroniących w 2021 r. wschodnią granicę naszego kraju w czasie rosyjsko-białoruskiej operacji „Śluza”.

Sytuacja geopolityczna w Europie Środkowo-Wschodniej, na którą duży wpływ ma konflikt zbrojny w Ukrainie, generuje nowe wymagania dla systemów reagowania na zagrożenia, w tym CBRNE, czyli chemiczne, biologiczne, radiologiczne, nuklearne i wybuchowe. Mobilne laboratoria CBRNE, w które została wyposażona Państwowa Straż Pożarna, odgrywają ważną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa w Polsce. Dr inż. Grzegorz Bugaj przeanalizował efektywność operacyjną tych laboratoriów w świetle przepisów prawnych i założeń Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, a także wskazał wyzwania i ograniczenia związane z ich wykorzystaniem. Jednym z takich wyzwań jest pozyskanie i utrzymanie wysoko wykwalifikowanej kadry wymaganej do obsługi tak zaawansowanych technologicznie rozwiązań.

O potrzebie zapewnienia optymalnie liczebnej i dobrze wyszkolonej kadry w formacjach mundurowych, umożliwiającej realizację zadań na odpowiednio wysokim poziomie, piszą dr Radosław Wiśniewski i Denis Tomala. Przedstawiają wyniki badań dotyczących retencji funkcjonariuszy Straży Granicznej. Badacze szukali odpowiedzi na pytania o to, jaki wpływ na odejście bądź pozostanie funkcjonariuszy mają czynniki indywidualne i organizacyjne oraz jakie rozwiązania mogłyby nie tylko zwiększyć zainteresowanie służbą

w Straży Granicznej – i w ogóle w formacjach mundurowych – lecz także zoptymalizować warunki do jej pełnienia przez wiele lat. Obecność w zespole ludzi doświadczonych, poza wieloma innymi korzyściami, przynosi pożądany efekt w postaci właściwie przebiegającego procesu zastępowalności kadr. Wiedza płynąca z prezentowanych badań pozwala doskonalić wewnętrzne rozwiązania kadrowe i zwiększać stabilność formacji, a także bezpieczeństwo państwa. Warto się z nią zapoznać.

Problematyki polityki kadrowej, ale w strukturach Sił Zbrojnych RP, dotyczy artykuł mjr. dr. Mariusza Domżańskiego. Omawia on kwestie związane z zakazem podejmowania pracy zarobkowej i prowadzenia działalności gospodarczej przez żołnierza zawodowego. Należy mieć na uwadze, że sytuacja na rynku pracy staje się coraz bardziej złożona i pojawiają się nowe formy zarobkowania. Może to wymagać – jak słusznie zauważa autor – doprecyzowania pojęcia pracy zarobkowej i wydania rozporządzeń wykonawczych dotyczących ograniczeń zawodowych dla osób służących w formacjach mundurowych.

Norbert Łuczarz opisuje operację „Śluza” i proceder instrumentalizacji migrantów w polityce Federacji Rosyjskiej i Republiki Białorusi. W wyniku tej operacji polskie służby mundurowe chroniące granicę polsko-białoruską stały się obiektem agresji ze strony migrantów oraz wspierających ich białoruskich funkcjonariuszy. Operacji „Śluza” towarzyszyły wrogie działania propagandowe i dezinformacyjne – pojawiły się narracje, w których polskie służby przedstawiano w wyjątkowo negatywnym świetle. Efektem tych działań była narastająca polaryzacja polskiego społeczeństwa. Jednym z wyrazów sprzeciwu wobec tych wydarzeń była akcja „Murem za polskim mundurem”. Miała ona na celu wyrażenie poparcia dla ludzi, którzy wykonując swoje zadania służbowe, musieli mierzyć się z silną presją fizyczną i psychiczną.

O atakach na nienaruszalność polskiej granicy z Białorusią pisze także Agata Rytel, która podejmuje temat działań hybrydowych ze strony Federacji Rosyjskiej, wymierzonych w latach 2021–2024 w polską przestrzeń informacyjną i cyberprzestrzeń. Autorka dowodzi, że zdarzenia te miały bezpośredni związek z wojną w Ukrainie i były intencjonalną ingerencją Rosji i Białorusi. To kolejny przykład, jak złożony charakter mają współczesne ataki, w których agresor łączy różne rodzaje działań i prowadzi je w wielu domenach.

Jednym z częściej wybieranych celów ataków jest sektor finansowy. Dr hab. Kamil Mrocza i Paweł Piekutowski piszą o zwiększaniu odporności cyfrowej podmiotów z tego sektora w związku z obowiązkami wynikającymi z rozporządzenia DORA (Digital Operational Resilience Act). Wskazują testy TLPT (threat-led penetration testing), czyli testy penetracyjne oparte na zagrożeniach, jako skuteczną metodę wzmacniania tej odporności. Zadaniem tych testów jest jak najwierniejsze odzwierciedlenie rzeczywistych scenariuszy ataków, aby precyzyjnie zidentyfikować słabe miejsca w systemie ochrony cybernetycznej organizacji i poprawić jej zdolność do wykrywania cyberzagrożeń. Autorzy uważają, że testy TLPT są bardzo potrzebne, gdyż pozwalają na zweryfikowanie nie tylko środków technicznych, lecz także zachowań personelu.

Problematyka testowania odporności pojawia się również w artykule Klaudii Maciaty poświęconym morskim farmom wiatrowym, istotnym dla bezpieczeństwa energetycznego państwa. Ich specyficzna lokalizacja zwiększa podatność na zagrożenia hybrydowe, w tym w cyberprzestrzeni. Potrzebne jest zatem wielotorowe testowanie odporności tych farm. W sferze cybernetycznej będą to m.in. ćwiczenia red teaming, czyli symulowane ataki odzwierciedlające taktyki i techniki wykorzystywane przez cyberprzestępców. Zdaniem autorki, aby zwiększyć poziom bezpieczeństwa farm wiatrowych, należy połączyć działania legislacyjne, technologiczne i organizacyjne.

Duży wpływ na rozwój zagrożeń cybernetycznych ma pojawienie się sztucznej inteligencji. Traktuje o tym artykuł Jakuba Gajckiego. Postęp w zakresie AI i uczenia maszynowego spowodował, że zagrożenia stały się bardziej złożone, dynamiczne i trudniejsze do wykrycia. W tym kontekście autor analizuje i ocenia istniejące strategie obronne. Zwraca uwagę na rolę współpracy międzynarodowej w zwalczaniu cyberprzestępczości i potrzebę bieżącego aktualizowania przepisów. Większość z nich powstała bowiem w okresie, gdy technologie AI nie były wykorzystywane w działaniach cybernetycznych na tak szeroką skalę.

W tym numerze pojawia się także istotny z punktu widzenia zarządzania kryzysowego i obronności RP wątek dotyczący zapewnienia ciągłości funkcjonowania państwa. W dziale „Prace konkursowe” prezentujemy tekst Davida Cybulskiego na temat łączności i komunikacji administracji państwowej w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. Wdrożenie Systemu Bezpiecznej

Łączności Państwowej, który jest nadzorowany przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ma przełożyć się na skrócenie czasu reakcji administracji, służb bezpieczeństwa i usprawnienie ratownictwa w sytuacjach kryzysowych.

„Przeгляд Bezpieczeństwa Wewnętrznego” to periodyk służby specjalnej o profilu kontrwywiadowczym, nie mogło więc zabraknąć odwołania do problematyki oscylującej wokół art. 130 Kodeksu karnego. Dr hab. Tomasz Safjański zrecenzował dla nas monografię pt. *Szpiegostwo. Studium kryminologiczne*. Jej autor, dr hab. Piotr Chlebowicz, podjął się całościowej analizy kryminologicznej zjawiska szpiegostwa w Polsce w latach 1990–2022. Publikacja ta jest podsumowaniem jego wieloletnich dociekań, opartych na badaniach aktowych, archiwalnych, wywiadach swobodnych i literaturze przedmiotu. Zdaniem recenzenta jest to praca wybitna i powinna stać się lekturą obowiązkową dla kryminologów, karnistów, analityków, a także polityków i innych osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo narodowe. Ja również zachęcam do lektury tej wyjątkowej książki!

Kończąc, chciałabym podziękować autorom, recenzentom, członkom Rady Naukowej i zespołu redakcyjnego za współtworzenie czasopisma, którym kieruję. To dla mnie przyjemność i zobowiązanie. Wierzę, że poruszane przez nas tematy są dla Państwa interesujące, a nasz wkład w popularyzację problematyki bezpieczeństwa jest potrzebny i dostrzegany.

Redaktor naczelny
dr Daria Olender